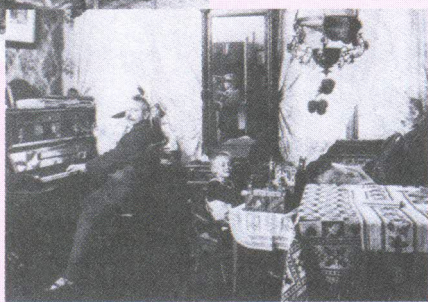
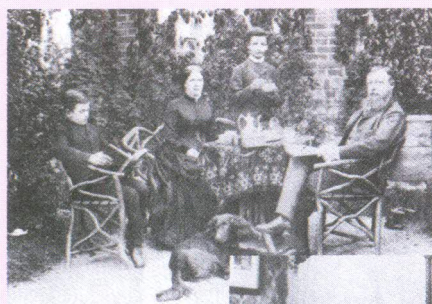

ŽIVLJENJE LJUDI

Z industrializacijo se je spreminjal način življenja ljudi, hkrati pa se je spreminjala tudi pokrajina, z njo pa mesta in podeželje. Z rastjo prebivalstva in širjenjem industrializacije so mesta začela hitro rasti. Ljudje so zapuščali zemljo in iskali delo v novih industrijskih središčih, kjer se je število prebivalstva povečalo tudi do desetkrat. Podoba evropskih mest se je temeljito spremenila; prebivalstvo se je delilo na sloje, ki so določali položaj posameznika v družbi. Državni uradniki, lastniki podjetij, bankirji, odvetniki in zdravniki so se uvrščali visoko na statusni lestvici takratne družbe. Z drugo inteligenco so tvorili vrhno plast meščanstva. V srednji sloj so spadali srednje veliki trgovci, lastniki manjših obratov, nameščenci in nižji uradniki. Delavci v tovarnah, mali obrtniki, ki jih še ni uničila tehnološka revolucija, služinčad in postreščki so tvorili najnižji sloj.

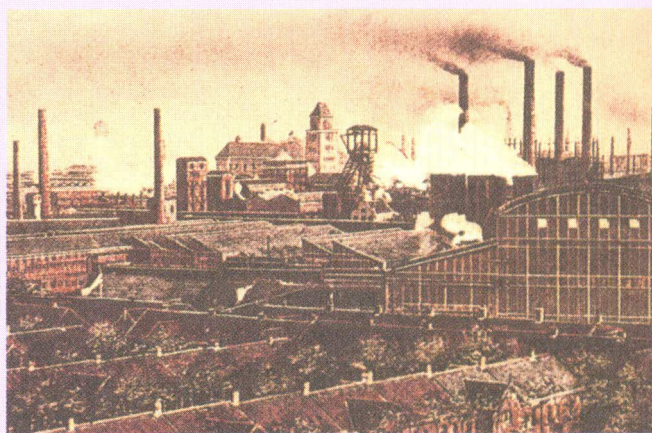

Meščanska družina pri pitju kave in pogled v meščansko dnevno sobo s klavirjem kot statusnim simbolom

Nasprotje med bogastvom in revščino se je vse izraziteje kazalo tudi v zunanji podobi mest. V predmestjih, kamor so se naseljevali novi priseljenci, so nastajala barakarska naselja in skromna bivališča. V njih so v tesnih prostorih in težkih razmerah živele številne družine na robu preživetja. Pomanjkanje je tudi ženske in otroke

sililo k sprejemanju najtežjih del v rudnikih in tovarnah.

V starih mestnih predelih, kjer so živeli trgovci, tovarnarji, bančniki, zdravniki in drugi meščani, je bilo drugače. Mestne hiše so nudile zadosti ugodja in omogočale prijetno družinsko življenje. Meščanski gornji sloj je živel udobno, tudi razkošno, takratnemu družbenemu življenju je vsiljeval svoj način življenja (vključno z modo), ki je temeljil na redu in varčnosti.

Delavska četrt v Londonu v drugi polovici 19. stoletja

Družina v 19. stoletju

Osnovna celica takratne družbe je bila družina. Družinski sistem z veliko in razširjeno družino je postopoma izginjal. Namesto velike se uveljavlja mala družina – starši in otroci. Oče je delal v uradu, v banki ali v trgovini, dom pa je bil namenjen samo družini. Mati je skrbela za gospodinjstvo in vzgojo otrok. V bogatih družinah so ji pomagale gospodinjske pomočnice in vzgojiteljice otrok – guvernante. Življenje manj premožnih družin je bilo skromno. Očetje, tovarniški delavci, so delali 12 do 16 ur na dan, matere pa so doma morale poskrbeti za vsa domača opravila. Pogosto so se tudi zaposlile (kot tudi otroci), da bi izboljšale gmotni položaj družine. Tako ni bilo časa in možnosti za tesnejšo povezanost med starši in otroki.

Na podeželju, med kmečkim prebivalstvom, so bili ohranjeni tradicionalni družinski odnosi. Pogosto so živeli skupaj stari starši, njihovi otroci in vnuki. Za družinske člane so veljali tudi drugi sorodniki, na primer neporočeni strici, tete in bratrance, ki so živeli v isti hiši, pa še dekle in hlapci. Na čelu družine je bil hišni gospodar, lastnik kmetije, ki je skrbel za družinsko gospodarstvo. Določal je delo ostalim članom in tudi predstavljal družino v javnosti. Mati je skrbel za hišo in gospodinjstvo ter vzgajala otroke in skrbel za ostarele. Otroci so morali starše načeloma brez ugovorov ubogati in spoštovati. Otroke so vzgajali v dobre delavce, ki bodo, ko bodo odrasli, skrbeli za družino, kmetijo ali gospodinjstvo.

Pogled v učilnico ob koncu 19. stoletja

Preživljanje otroštva je bilo odvisno predvsem od položaja njihovih staršev. Otroci premožnih družin so imeli lepo otroštvo. V bogatih meščanskih družinah so dajali velik poudarek šolanju otrok. Izobrazba je namreč vse bolj zagotavljala ugled in pot do dobre službe. Otroci revnih družin so morali takoj, ko so bili dovolj krepki, poprijeti za delo, pomagati v hiši, na zemlji ali v obrtni delavnici. Otroci delavcev so bili mnogokrat prepuščeni sami sebi. Večinoma so se že zgodaj zaposlili in opravljali najbolj umazana dela.

Otroci, zaposleni v premogovnikih v Pensilvaniji v ZDA, v katerih je bilo otroško delo ob prelomu stoletja še povsem običajno.

Vprašanja

1. S pomočjo slikovnega gradiva opiši razlike med posameznimi predeli mest ob koncu 19. stoletja in življenje različnih slojev prebivalstva.
2. Predstavi literarno delo, ki opisuje življenje meščanske družine v 19. stoletju.